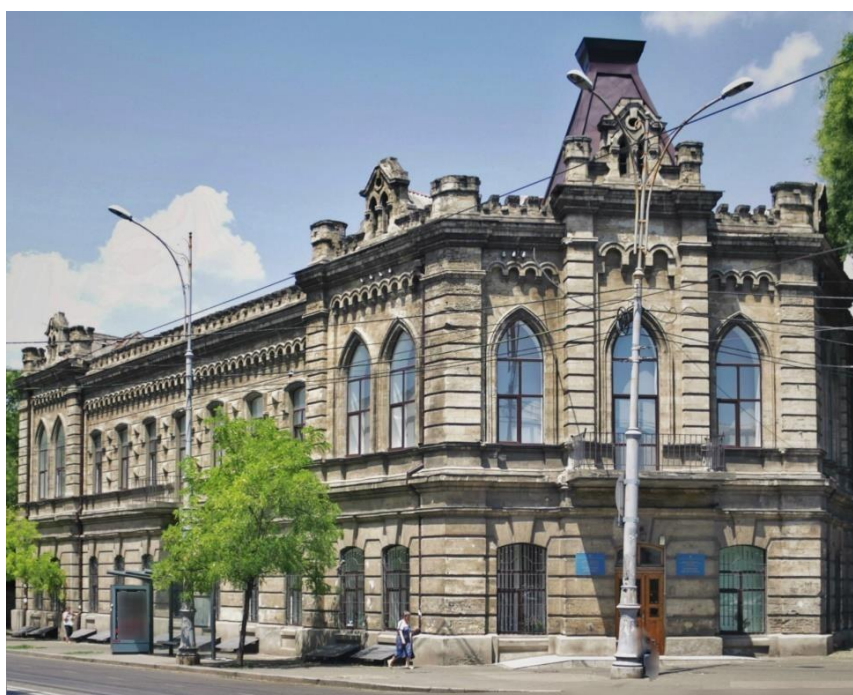

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

БІБЛІОТЕКА

**«БІБЛІОТЕКА У СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ
ПРОСТОРІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
(до 100-річчя бібліотеки Університету Ушинського)»**

**Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної бібліотечної
конференції**

**17 листопада 2022 року
м. Одеса**

Одеса – 2023

УДК 021:027.7(477.74)(043.2)

Упорядники: кандидат мистецтвознавства, директор бібліотеки О. П. Спаськова, зав. відділом бібліотеки І. В. Панченко, бібліограф 2-ї категорії О. А. Максим.

**Схвалено рішенням вченої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(Протокол № 5 від 24.11.2022р.)**

Бібліотека у сучасному інформаційному просторі: проблеми та перспективи (до 100-річчя бібліотеки Університету Ушинського) : тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної бібліотечної конференції (17 листопада 2022 р., м. Одеса) / упоряд. О. П. Спаськова, І. В. Панченко, О. А. Максим. – Одеса : Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського, 2023. – 175 с.

Автори тез несуть особисту відповідальність за достовірність поданих матеріалів та за порушення прав інтелектуальної власності інших осіб.

Література

1. Виговський М. Доля наркома-реформатора. URL : <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/13379>
2. Культурне будівництво в УРСР: збірник документів: у 2 т. Київ : Держполітвидав, 1960. Т. 1. 330 с.
3. Коряк В. Радянська література першого десятиріччя. *Комуніст*. 1927. 12 листопада. (№258). С. 5.
4. Доповідь Кипріяна Кіркіжа на червневому пленумі Політбюро ЦК КП(б)У 1927 р. *ЦДАГОУ*, ф. 1, оп. 1, спр. 208, 25 арк.
5. Орлик О. Журнальні видання 20-30-х рр. ХХ століття як джерело дослідження видавничої справи в Україні. *Вісник Книжкової палати*. 2009. № 6. С. 37-40.

Юрій Михайлович Луговцев,
кандидат філософських наук,
бібліотекар 1 категорії
сектора науково-дослідної роботи
науково-методичного відділу
Одеська національна наукова бібліотека
м. Одеса

ІНФОРМАЦІЙНІ ПОТРЕБИ ВІДДАЛЕНИХ КОРИСТУВАЧІВ БІБЛІОТЕК ПІВДНЯ УКРАЇНИ

***Ключові слова:** інформаційні потреби, віддалені користувачі бібліотеки, бібліотека півдня України, дистанційне обслуговування, соціально-демографічний портрет віддаленого користувача*

Регіональне дослідження «Інформаційні потреби віддалених користувачів бібліотек півдня України» було проведено Одеською національною науковою бібліотекою протягом 2021-2022 рр. відповідно до планів роботи Міністерства культури та інформаційної політики України.

Виклики, спричинені розповсюдженням пандемії COVID-19, суттєво активізували роботу українських бібліотек щодо впровадження нових онлайн-послуг та удосконалення існуючих дистанційних технологій обслуговування користувачів. В цих умовах доцільно

було дослідити рівень ефективності системи обслуговування віддалених користувачів в наукових бібліотеках Півдня України.

Мета дослідження полягала в оптимізації системи дистантного обслуговування віддалених користувачів в наукових бібліотеках півдня України.

Завдання дослідження обумовлювалися його метою :

- скласти соціально-демографічний портрет віддаленого користувача;
- визначити мотиви звернення віддаленого користувача до бібліотеки;
- дослідити, яким дистанційним бібліотечно-інформаційним послугам надають перевагу віддалені користувачі;
- з'ясувати, як оцінюють користувачі якість дистанційних бібліотечно-інформаційних послуг;
- вивчити побажання віддалених користувачів щодо розвитку дистанційних бібліотечно-інформаційних послуг.

Учасники дослідження були Запорізька обласна універсальна наукова бібліотека, Миколаївська обласна універсальна наукова бібліотека, Обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д.І. Чижевського (м. Кропивницький), Одеська обласна універсальна наукова бібліотека ім. М. Грушевського, Одеська національна наукова бібліотека, Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олеса Гончара.

Поставлені в дослідженні завдання були вирішені за допомогою методу анкетування. Кожна бібліотека-учасниця розмістила на своєму офіційному сайті, а також на офіційних сторінках у соцмережах посилання на анкету в Google-формі та текст звернення до респондента. Відповіді на анкети надходили автоматично до організатора дослідження. Анкета була у вільному доступі на сайтах бібліотек та на сторінках у соцмережах з 1 липня 2021 по 1 лютого 2022 р. Крім того, базові бібліотеки надіслали переліки дистанційних послуг, що в них функціонують. Отримані дані оцінювалися за допомогою методу табличного аналізу.

Отримані за допомогою анкетування дані дозволили скласти узагальнений середньостатистичний соціально-демографічний портрет віддаленого користувача. Це жінка віком від 36 до 60 років, яка має повну вищу освіту, фахівець, бібліотекар або вчитель за професією. Вона, як правило, одружена, у неї є діти. Її професійна діяльність пов'язана з використанням інформаційних онлайн-технологій. Хобі – читання, кулінарія, музика. Для неї основними мотивами звернення до бібліотеки є бажання розширити свій кругозір/самоосвіта, професійний інтерес та дозвілля. Її цікавлять такі онлайн-послуги та сервіси бібліотеки, як сайт та перегляд науково-просвітницьких заходів, що проводилися у

бібліотеці, через канал YOUTUBE. Сайт її цікавить переважно з точки зору можливості перегляду новин бібліотечного життя, віртуальних виставок та електронного каталогу. Іноді вона користується послугами МБА та знайомиться з цифровими колекціями. Загалом вона задоволена якістю основних дистанційних послуг. Водночас деяких сервісів їй бракує. Це – відеоуроки з пошуку інформації, онлайн-запис до бібліотеки, онлайн-спілкування з бібліотекарем через чат в режимі реального часу, отримання персональної розсилки на електронну пошту (про новини бібліотечного життя, анонси заходів, головні події, нові надходження тощо), бібліографічні відеоогляди на сайті бібліотеки, персональна сторінка користувача на сайті бібліотеки (особистий кабінет користувача).

У ході дослідження були отримані такі результати.

1. Основним мотивом звернення до дистанційних послуг бібліотек для переважної більшості респондентів є бажання розширити свій кругозір/самоосвіта, професійний інтерес, дозвілля та освіта. Зважаючи на цей факт, пріоритет при формуванні контенту дистанційних послуг необхідно надавати ресурсам відповідної спрямованості.

2. Більшість опитаних цікавлять такі онлайн-послуги та сервіси бібліотек, як сайт, перегляд науково-просвітницьких заходів, що проводилися у бібліотеці, через канал YOUTUBE, інформування і зворотний зв'язок з користувачами через соціальні мережі, віртуальні виставки. З огляду на це наповнення перелічених ресурсів потрібно здійснювати з урахуванням вищезазначених мотивів звернення. Крім того, можна рекомендувати робити акцент на цих послугах під час проведення маркетингових та рекламних заходів щодо залучення нових читачів.

3. Серед найменш запитуваних дистанційних сервісів респонденти відзначили послугу попереднього замовлення документів, МБА та цифрові колекції. Респонденти зазначили, що їх небажання користуватися цими сервісами пов'язана з відсутністю потреби в них. Однак насправді причинами недостатньої популярності цих послуг можуть бути як їх неефективність, так і невисокий рівень переконуючої реклами або взагалі її відсутність. Для остаточного з'ясування ситуації кожна бібліотека має провести окрему розвідку.

4. Дослідження показало, що більшість респондентів задоволені якістю основних дистанційних послуг. Проте деяких сервісів їм бракує. Це відеоуроки з пошуку інформації, онлайн-запис до бібліотеки, онлайн-спілкування з бібліотекарем через чат в режимі реального часу, отримання персональної розсилки на електронну пошту (про новини бібліотечного життя, анонси заходів, головні події, нові надходження тощо), бібліографічні відеоогляди на сайті бібліотеки, персональна сторінка користувача на сайті бібліотеки (особистий кабінет користувача). Бібліотеки, які не надають перераховані послуги, мають

почати їх впровадження, що прогностично призведе до суттєвого притоку користувачів та підвищення рівня бібліотечної діяльності.

5. Результати опитування дозволили скласти соціально-демографічний портрет віддаленого користувача, спираючись на який бібліотеки зможуть ефективніше спланувати процес оптимізації системи дистантного обслуговування.

Оксана Анатоліївна Максим

бібліограф 2-ої категорії

бібліотеки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса

ОНЛАЙН-КОМУНІКАЦІЯ ЯК ВАЖЛИВА СФЕРА ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНОГО БІБЛІОТЕКАРЯ

***Ключові слова:** наукова комунікація, онлайн-комунікація бібліотекаря, віртуальне спілкування, сучасні засоби наукової комунікації, електронне листування, ділове спілкування.*

В умовах карантинних обмежень та в період військового стану питання онлайн-комунікації стало актуальним та є нагальним до вивчення.

У стінах бібліотеки Університету Ушинського вже проводились лекція для співробітників «Сучасна онлайн-комунікація бібліотекаря (ділове листування)» та курси підвищення кваліфікації для науковців «Сучасна онлайн-комунікація співробітників закладів вищої освіти (культура віртуального спілкування)».

Комунікація – це взаємодія між людьми за допомогою вербального або невербального спілкування, є обміном інформацією. Потреба в спілкуванні – це одна з основних потреб людини. У процесі спілкування встановлюється та здійснюється контакт між людьми, який проходить складну взаємодію, що спрямована на обмін думками й поглядами.

Умовами здійснення процесу комунікації є наявність : відправника та одержувача, повідомлення, каналу комунікації та зворотного зв'язку. Між комунікантом та реципієнтом встановлюється канал комунікації, без якого неможливий зв'язок. Це зустрічі, конференції,